Maatschappelijk perspectief op kwaliteit

Van Integrale Zorg naar Integrale Gemeenschapszorg

Dutch Quality Movement

1 oktober 2026

Edwin Velzel, PGGM, NLZVE, rvt Radboudumc, buurtadvies.nl

Inhoud

- Onze missie wringt
- De oplossing voor een houdbaar zorgstelsel ligt buiten het zorgdomein
- Uit data blijkt: Eenzaamheid is ongezonder dan roken en vrijwilligerswerk doen is gezonder dan hardlopen
- Waar ligt de oplossing: It takes a village…
- De Atlas van gemeenschapskracht in Nederland
- Welke aanpak werkt?
- Speciaal onderwerp: De week tegen Eenzaamheid
- Van IZA / AZWA naar integrale gemeenschapszorg
- Dilemma’s voor toezichthouders en bestuurders

Wat is onze missie?

De gezondheid van de bewoners in ons werkgebied vergroten?

of

Goede zorg leveren?

Onze missie wringt

U wordt “besteld” voor Volksgezondheid, maar

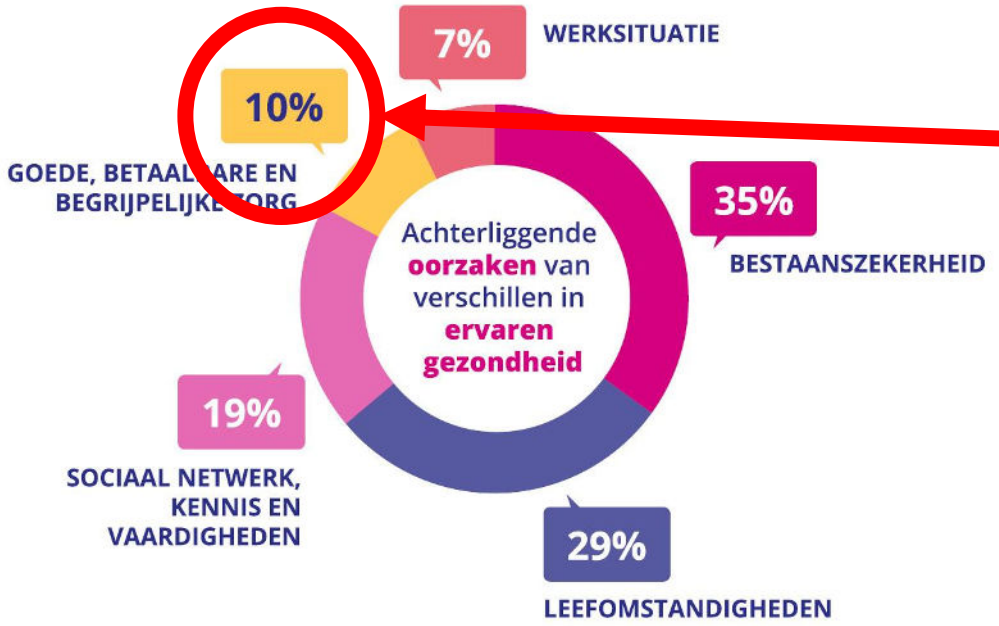
U wordt betaald voor Zorg

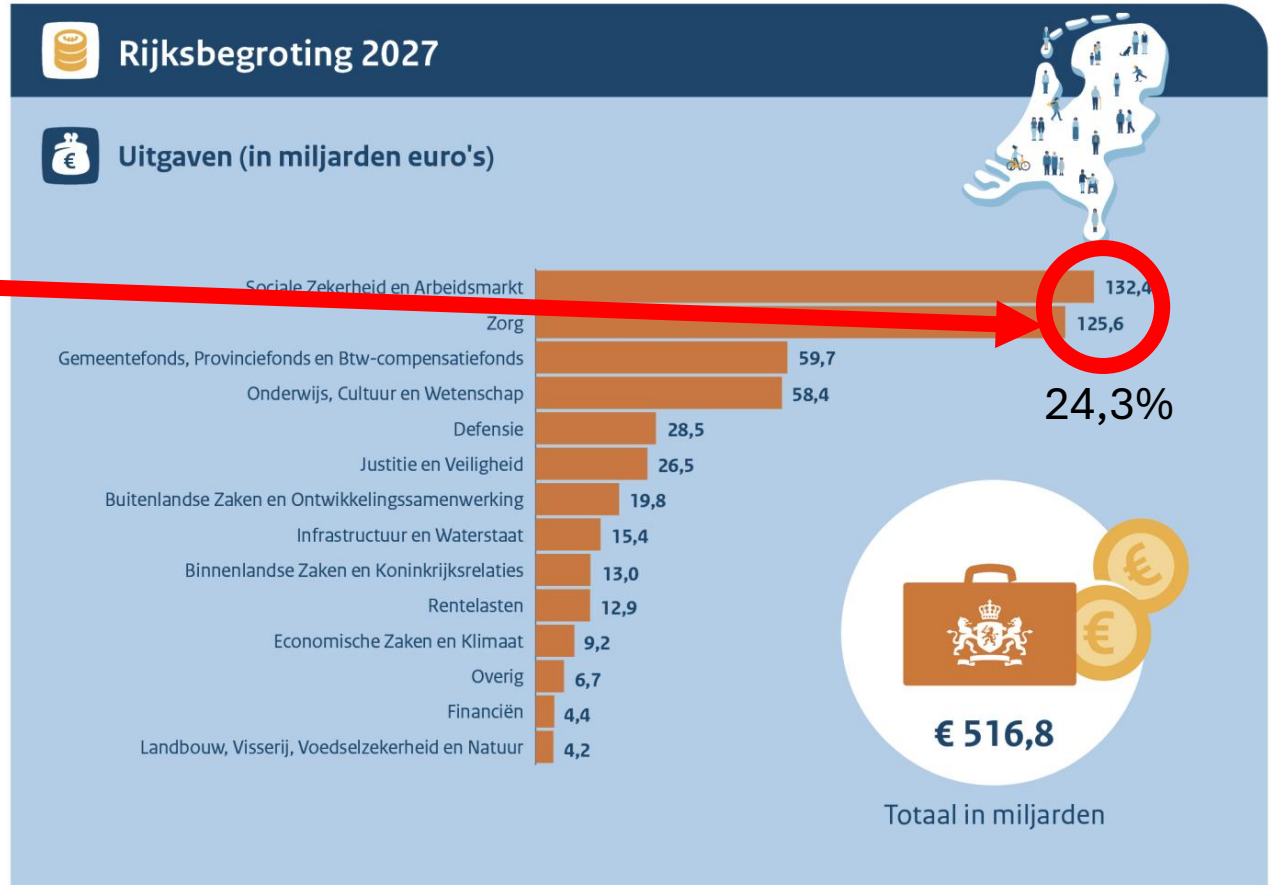
Wat zou u doen als…..

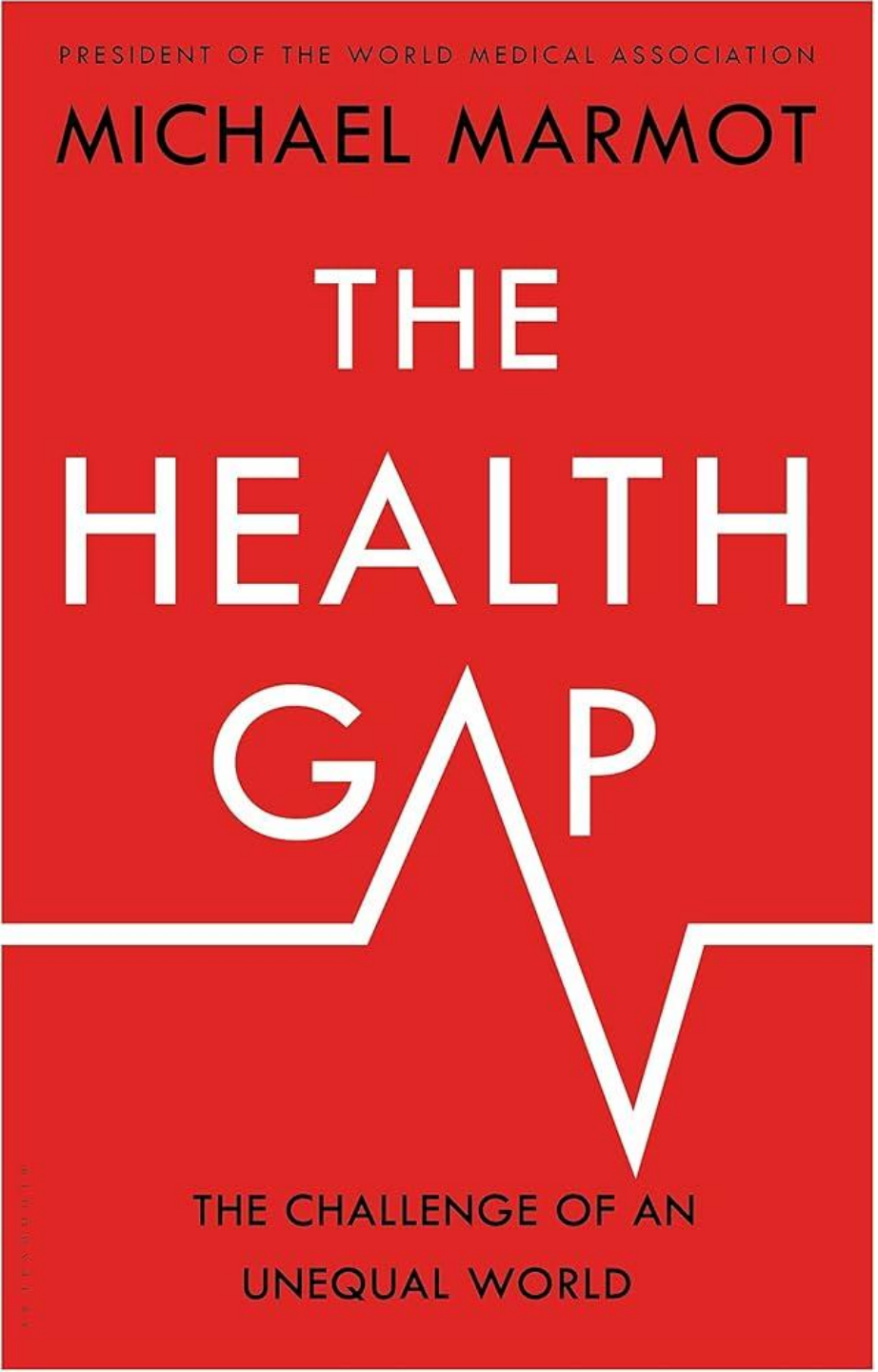
- Op 1 januari uw volledige jaarbudget als lumpsum op uw bankrekening werd gestort
- Zonder u af te rekenen op productie volumes
- Maar met twee indicatoren:
  1. De stijging in ervaren gezondheid in uw werkgebied
  2. De daling van de gezondheidsverschillen in uw werkgebied

?

De oplossing voor een houdbaar zorgstelsel ligt buiten het zorgdomein

Advies Gezondheidsraad

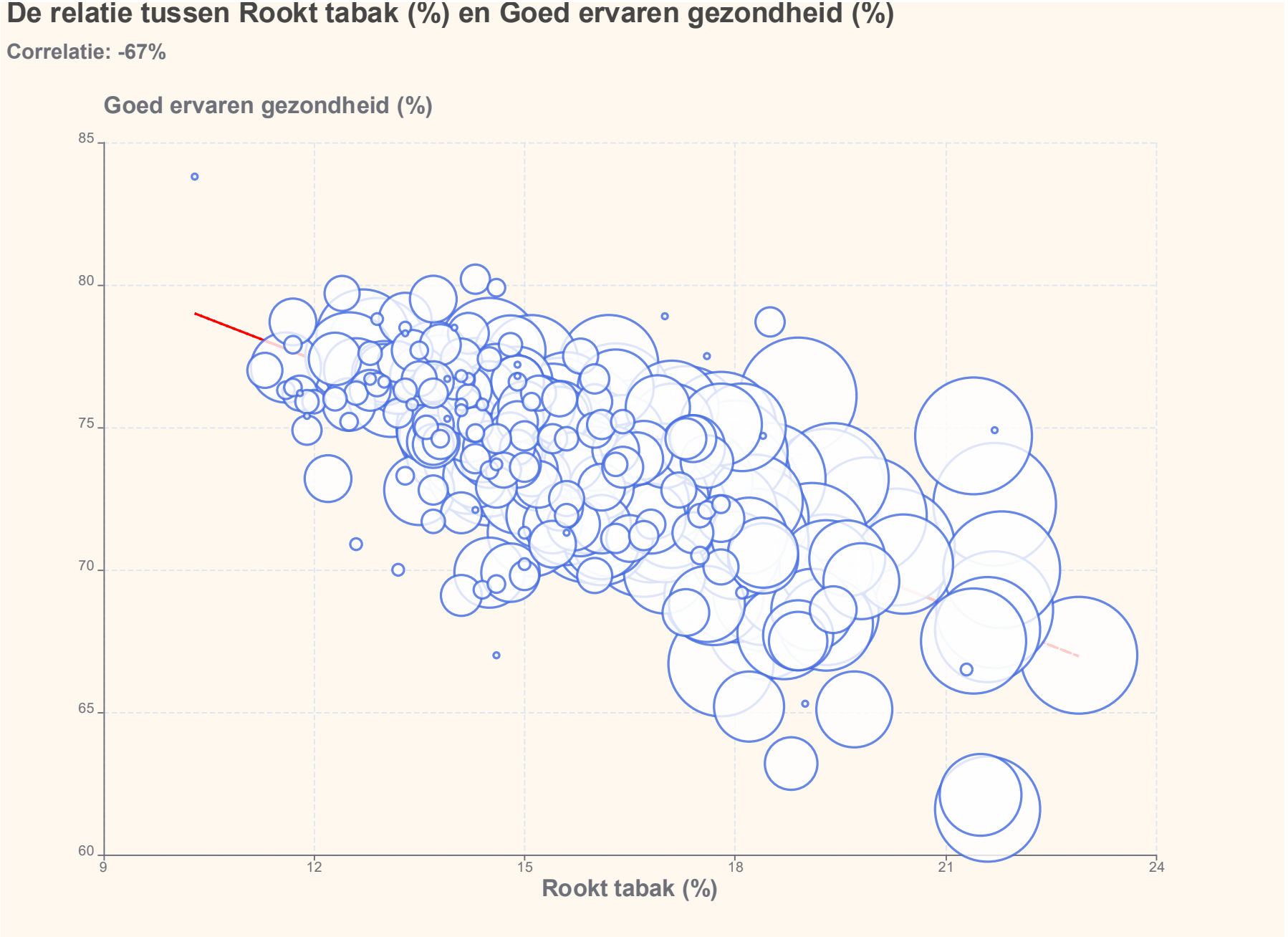
1. *Don't smoke. If you can, stop. If you can't, cut down.*
2. *Follow a balanced diet with plenty of fruit and vegetables.*
3. *Keep physically active.*
4. *Manage stress by, for example, talking things through and making time to relax.*
5. *If you drink alcohol, do so in moderation.*
6. *Cover up in the sun, and protect children from sunburn.*
7. *Practise safer sex.*
8. *Take up cancer-screening opportunities.*
9. *Be safe on the roads: follow the Highway Code.*
10. *Learn the First Aid ABC: airways, breathing, circulation.*

"Advies" Michael Marmot

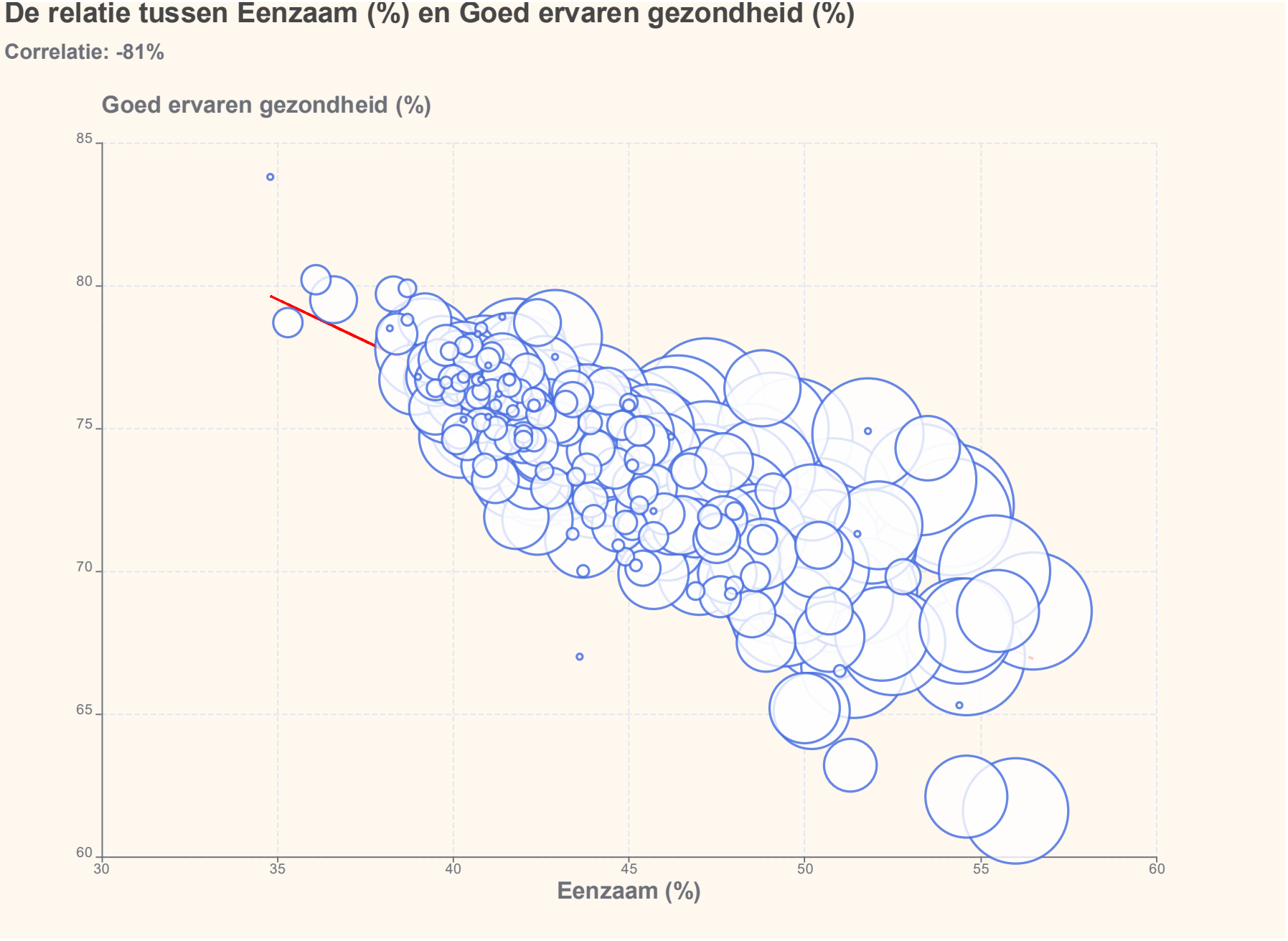
1. *Don't be poor. If you can, stop. If you can't, try not to be poor for long.*
2. *Don't live in a deprived area. If you do, move.*
3. *Don't be disabled or have a disabled child.*
4. *Don't work in a stressful, low-paid manual job.*
5. *Don't live in damp, low-quality housing or be homeless.*
6. *Be able to afford to pay for social activities and annual holidays.*
7. *Don't be a lone parent.*
8. *Claim all benefits to which you are entitled.*
9. *Be able to afford to own a car.*
10. *Use education to improve your socio-economic position.*

Wat zegt de data op https://buurtadvies.nl?

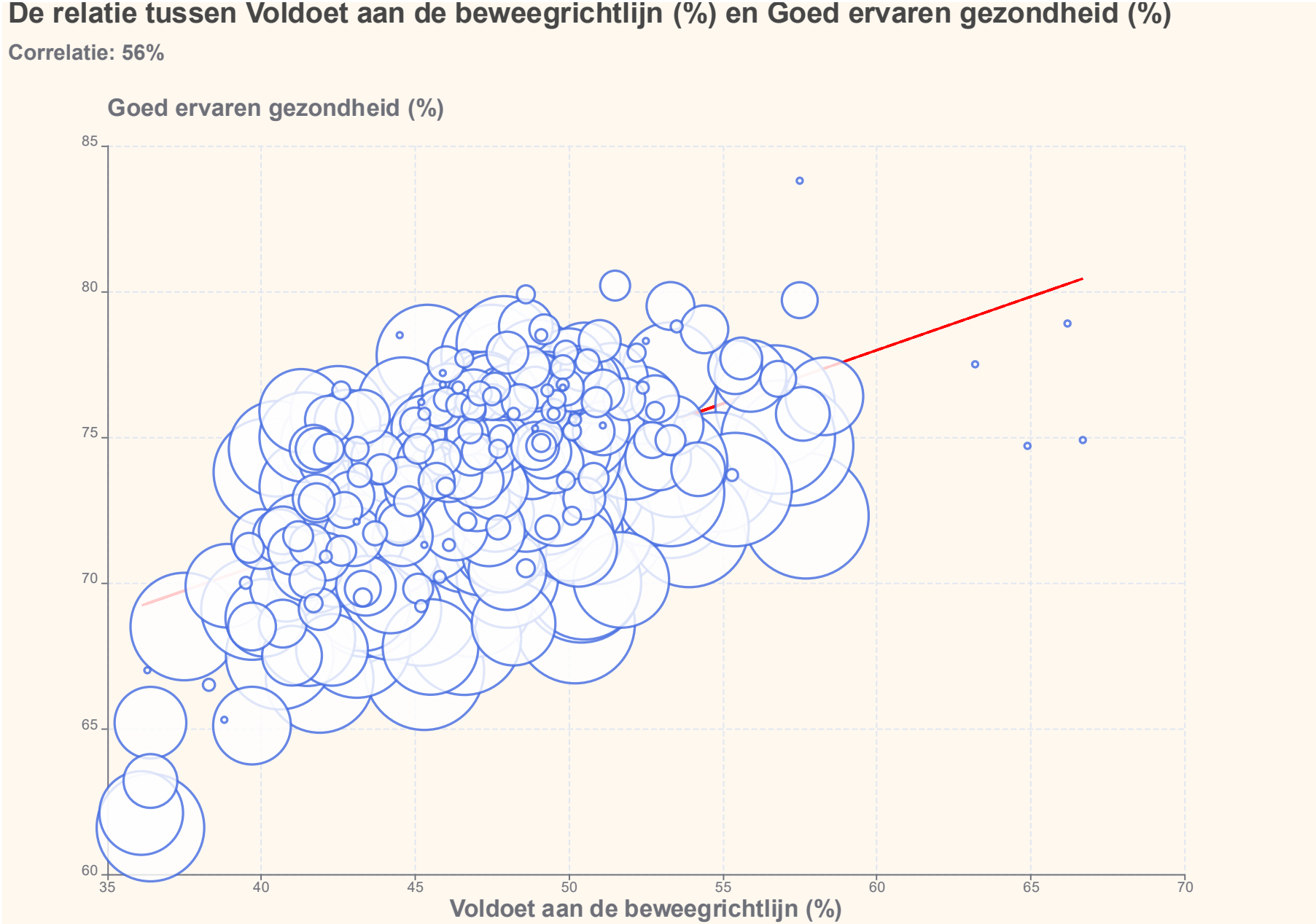
Roken is slecht voor de ervaren gezondheid

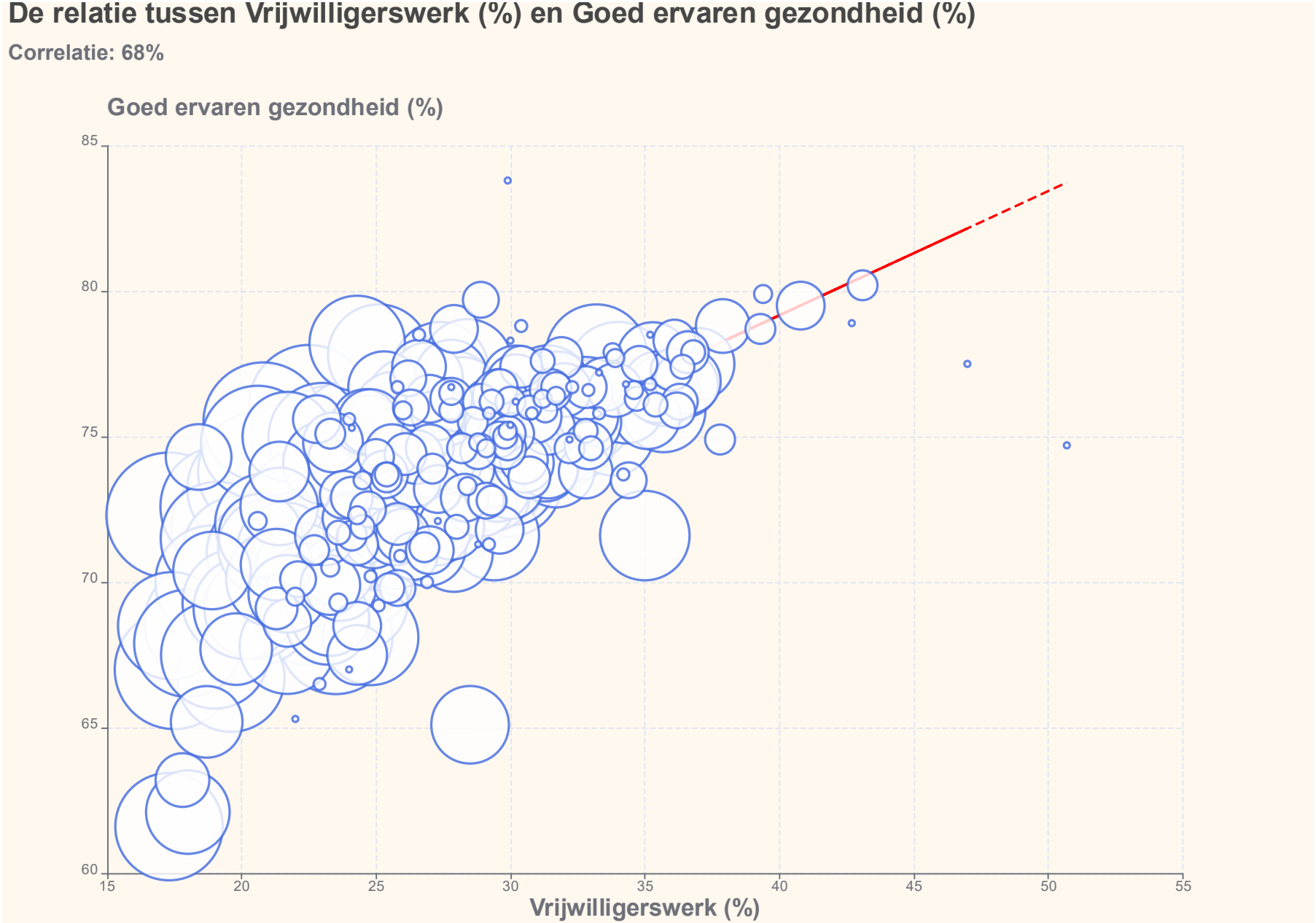
Maar eenzaamheid is nog (veel) slechter

Bewegen is (redelijk) goed voor de ervaren gezondheid

Vrijwilligerswerk doen is nog beter voor de ervaren gezondheid

Waar ligt de oplossing?

“It takes a village to raise a child
… to vitalize and include elder people
…to co-create and sustain mental health”

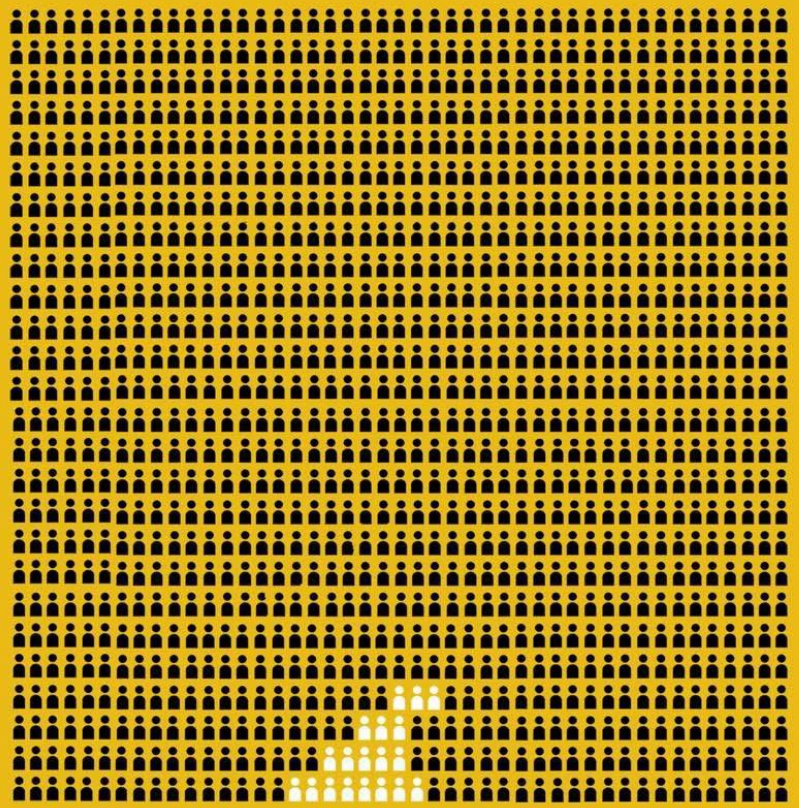
Floor Ziegler
& Teun Gautier

EEN WERELD VAN GEMEENSCHAPPEN

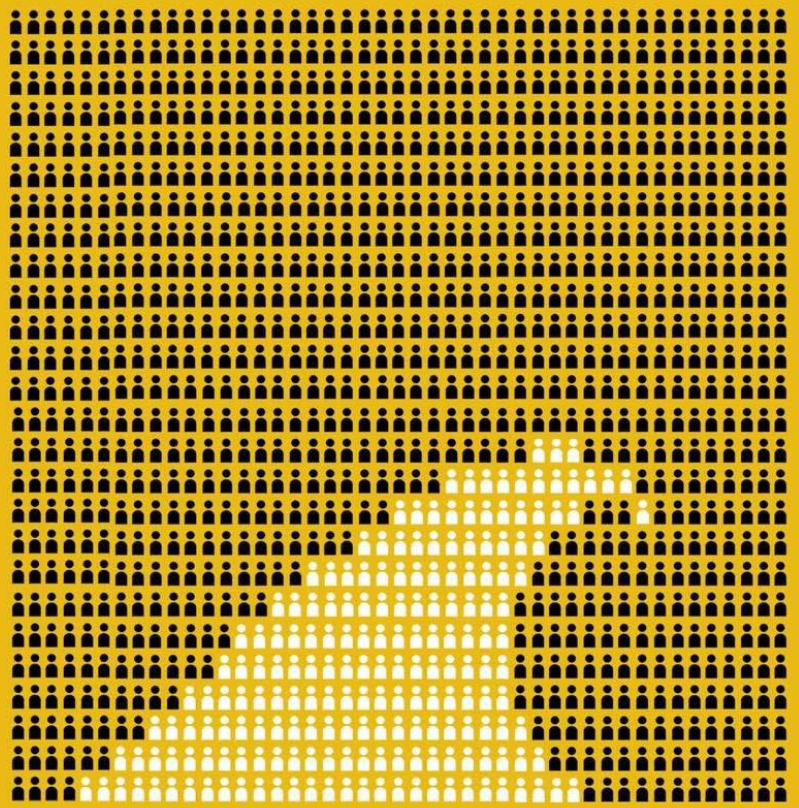
LEMNISCAAT

Burgers aller Nederlandsche windstreken

2005

2025

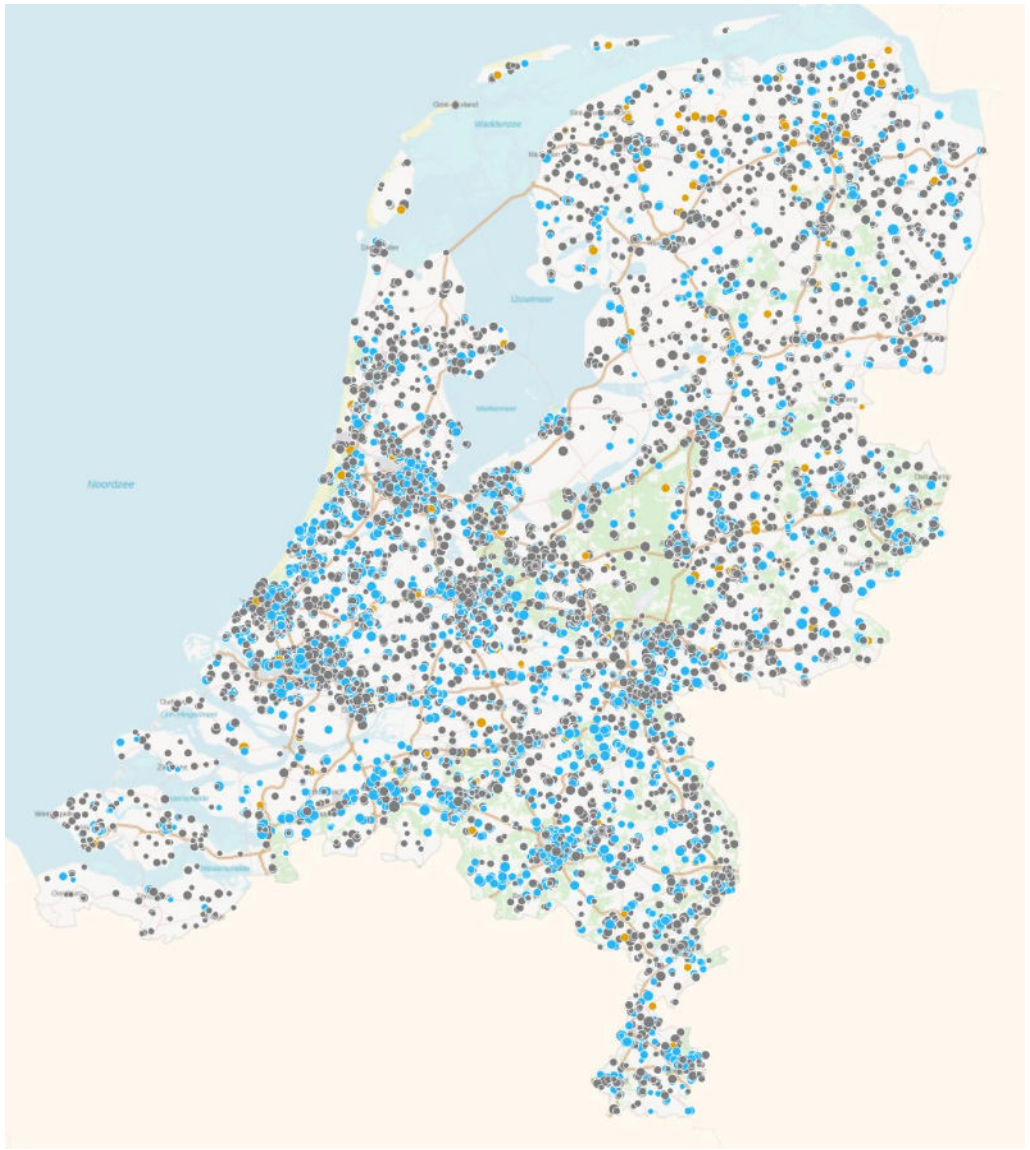
Verenigd via burgerinitiatieven

(Nog) niet

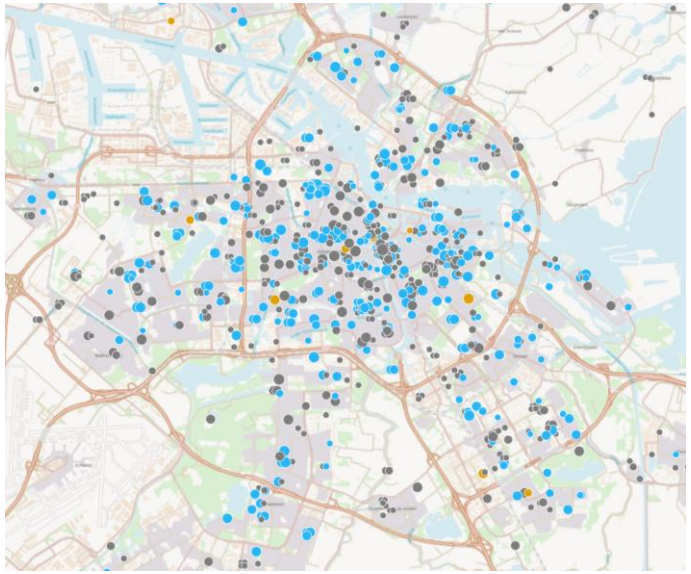
Johanvanzanten.nl

De Atlas van gemeenschapskracht in Nederland

Nederland > 16.500 vrijwilligersinitiatieven

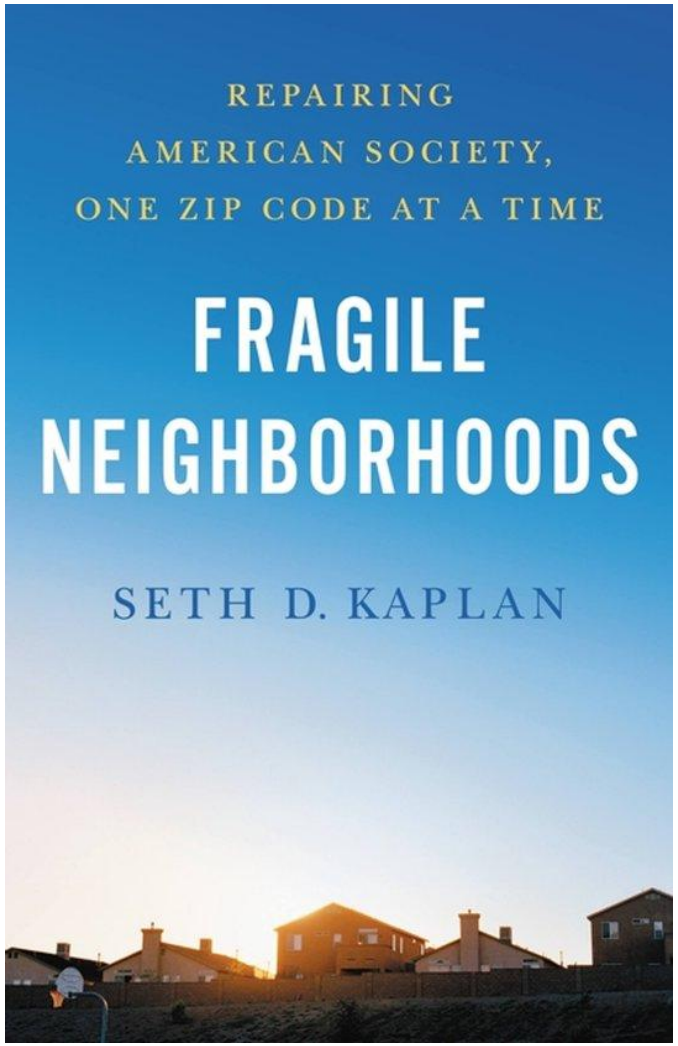
Amsterdam > 800

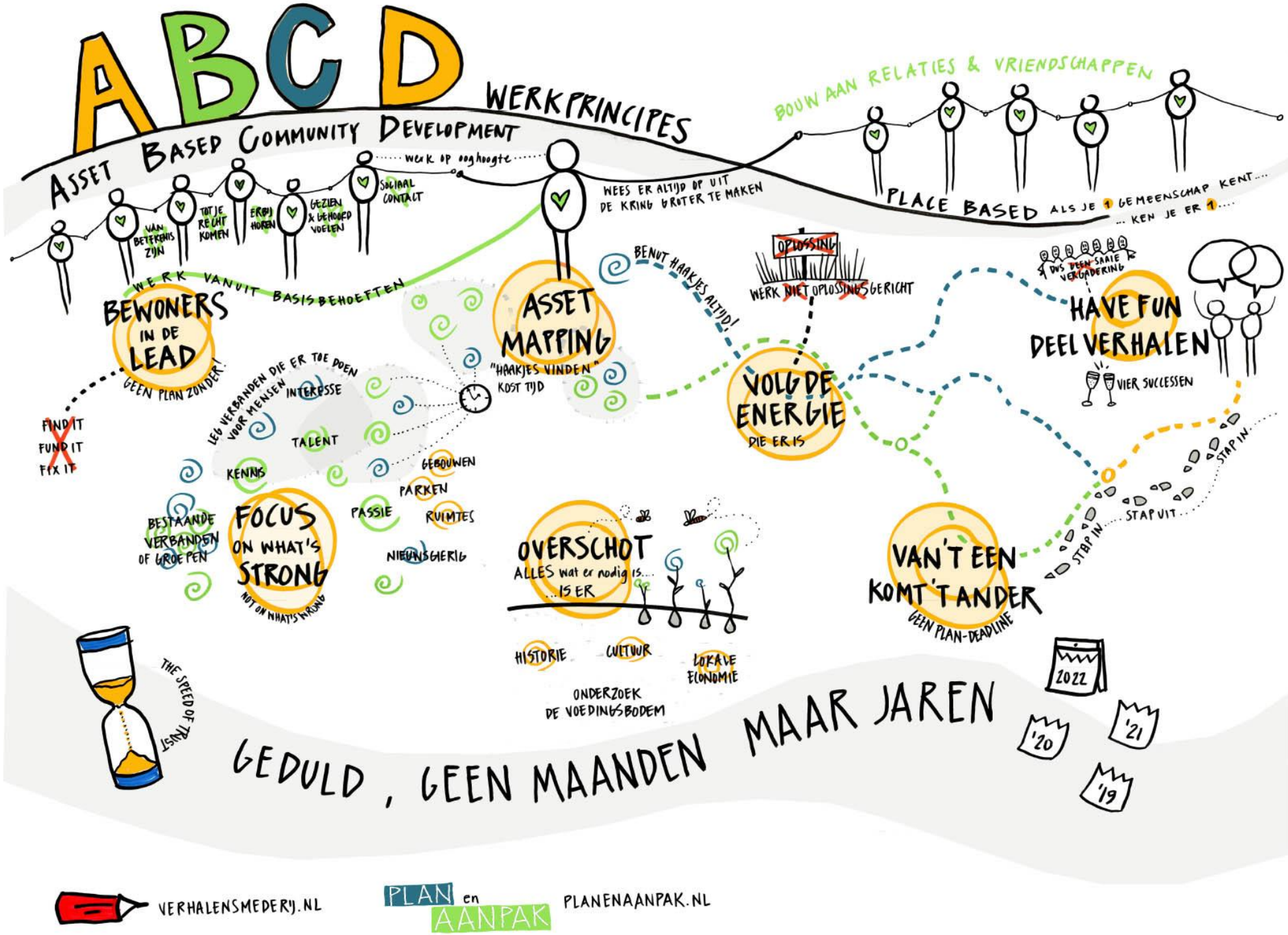

Den Haag > 500, R’dam > 700

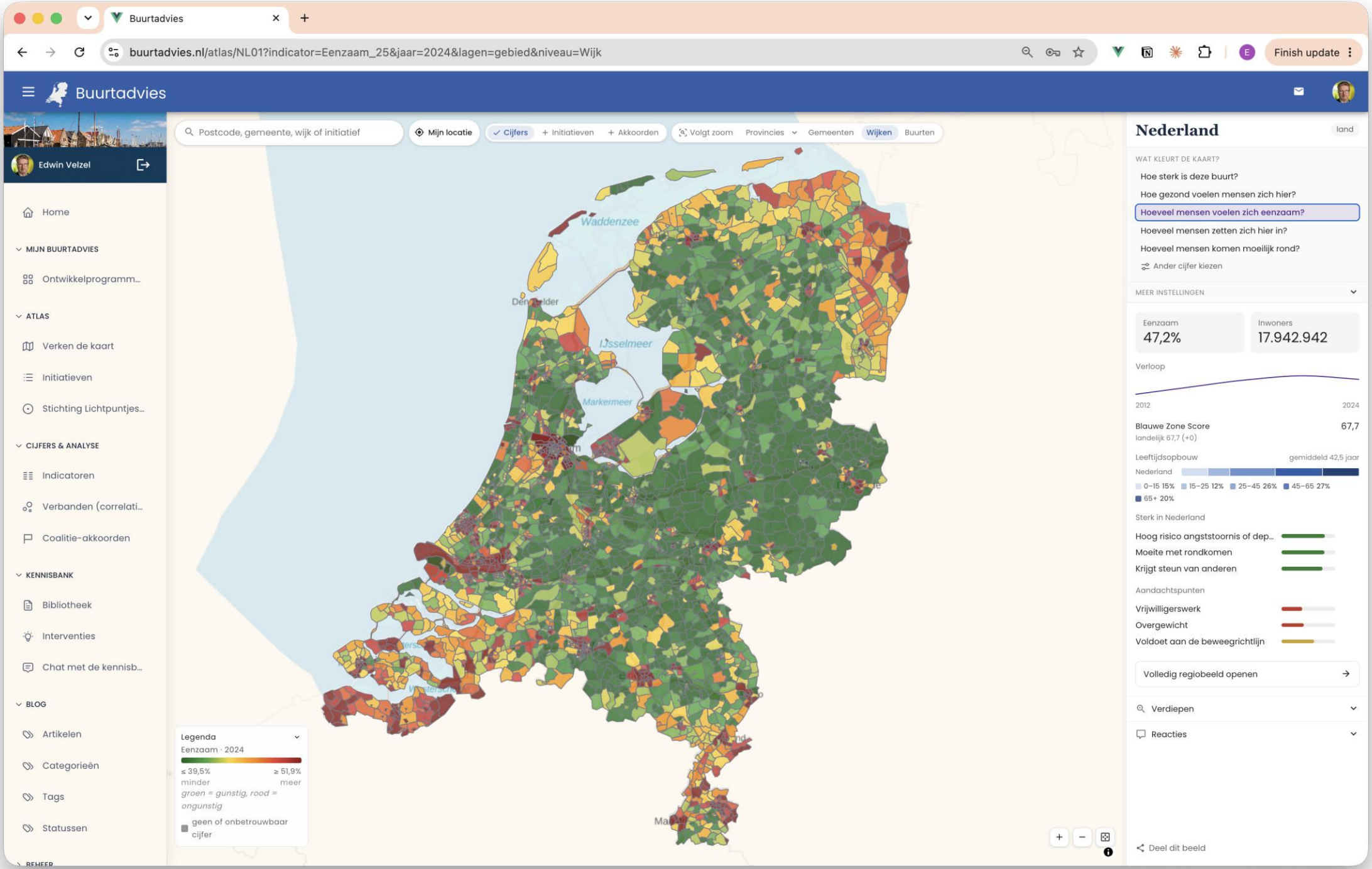

Welke aanpak werkt?

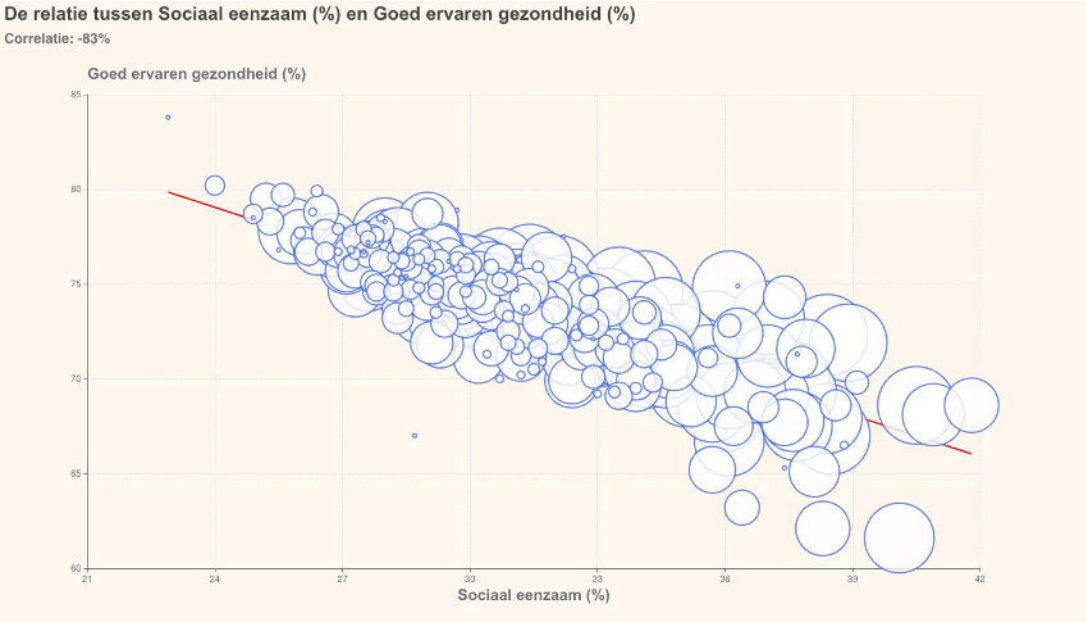

ABCD
WERKPRINCIPES
ASSET BASED COMMUNITY DEVELOPMENT
BOUW AAN RELATIES & VRIENDSCHAPPEN
PLACE BASED
ALS JE 1 GEMEENSCHAP KENT... ... KEN JE ER 1....
werk op ooghoogte
WEES ER ALTIJD OP UIT DE KRING GROTER TE MAKEN
VAN BETEKENIS ZIJN
TOT JE RECHT KOMEN
ERBIJ HOREN
GEZIEN & GEHOORD VOELEN
SOCIAAL CONTACT
WERK VANUIT BASISBEHOEFTEN
BEWONERS IN DE LEAD
GEEN PLAN ZONDER!
FIND IT
FUND IT
FIX IT
ASSET MAPPING
"HAAKJES VINDEN"
KOST TIJD
BENUT HAAKJES ALTIJD!
OPLOSSING
WERK NIET OPLOSSINGSGERICHT
LEG VERBANDEN DIE ER TOE DOEN VOOR MENSEN
INTERESSE
TALENT
KENNIS
FOCUS ON WHAT'S STRONG
NOT ON WHAT'S WRONG
BESTAANDE VERBANDEN OF GROEPEN
PASSIE
GEBOUWEN
PARKEN
RUIMTES
NIEUWSGIERIG
VOLG DE ENERGIE
DIE ER IS
HAVE FUN
DEEL VERHALEN
VIER SUCCESSEN
DUS DEEN SAAIE VERGADERING
STAP IN
STAP UIT
STAP IN
OVERSCHOT
ALLES wat er nodig is... IS ER
HISTORIE
CULTUUR
LOKALE ECONOMIE
ONDERZOEK DE VOEDINGSBODEM
VAN'T EEN KOMT'T ANDER
GEEN PLAN-DEADLINE
THE SPEED OF TRUST
GEDULD, GEEN MAANDEN MAAR JAREN
2022
'21
'20
'19
VERHALENSMEDERIJ.NL
PLAN en AANPAK
PLANENAANPAK.NL

WEEK
TEGEN
EENZAAMHEID

Buurtadvies
buurtadvies.nl/atlas/NL01?indicator=Eenzaam_25&jaar=2024&lagen=gebied&niveau=Wijk
Finish update
Buurtadvies
Edwin Velzel
Home
MIJN BUURTADVIES
Ontwikkelprogramm...
ATLAS
Verken de kaart
Initiatieven
Stichting Lichtpuntjes...
CIJFERS & ANALYSE
Indicatoren
Verbanden (correlati...
Coalitie-akkoorden
KENNISBANK
Bibliotheek
Interventies
Chat met de kennisb...
BLOG
Artikelen
Categorieën
Tags
Statussen
Postcode, gemeente, wijk of initiatief
Mijn locatie
Cijfers
Initiatieven
Akkoorden
Volgt zoom
Provincies
Gemeenten
Wijken
Buurten
Waddenzee
IJsselmeer
Markermeer
Legenda
Eenzaam · 2024
≤ 39,5%
minder
≥ 51,9%
meer
groen = gunstig, rood = ongunstig
geen of onbetrouwbaar cijfer
Nederland
land
WAT KLEURT DE KAART?
Hoe sterk is deze buurt?
Hoe gezond voelen mensen zich hier?
Hoeveel mensen voelen zich eenzaam?
Hoeveel mensen zetten zich hier in?
Hoeveel mensen komen moeilijk rond?
Ander cijfer kiezen
MEER INSTELLINGEN
Eenzaam
47,2%
Inwoners
17.942.942
Verloop
2012
2024
Blauwe Zone Score
67,7
landelijk 67,7 (+0)
Leeftijdsopbouw
gemiddeld 42,5 jaar
Nederland
0–15 15%
15–25 12%
25–45 26%
45–65 27%
65+ 20%
Sterk in Nederland
Hoog risico angststoornis of dep...
Moeite met rondkomen
Krijgt steun van anderen
Aandachtspunten
Vrijwilligerswerk
Overgewicht
Voldoet aan de beweegrichtlijn
Volledig regiobeeld openen
Verdiepen
Reacties
Deel dit beeld

De week tegen eenzaamheid: 24/9 - 30/9

Eenzaamheid -> Ervaren gezondheid nader beschouwd

- Correlatie eenzaamheid – ervaren gezondheid: -83%
- Nader literatuuronderzoek naar causaliteit:
  - Op individueel niveau wisselende causaliteit met somatische klachten
  - Duidelijke causaliteit met mentale klachten
  - Boven 80jr: omgekeerde causaliteit
  - Wel duidelijke causaliteit op wijk/buurtniveau, maar hangt samen met andere factoren
  - Wel evidence gevonden voor wijkgerichte aanpak

De week tegen eenzaamheid: 24/9 - 30/9

Wijkgerichte interventies tegen eenzaamheid

Interventie	Impact	Termijn (jr)
Ontmoetingsplekken op loopafstand (buurtkamers, inlopen)	Hoog	1-2
Mobiliteit als collectieve voorziening (OV-regeling, buurtbus, vervoersdienst)	Hoog	1-2
Straat en openbare ruimte (verkeersluw, oversteekbaar, groen, zitplekken)	Hoog	1-3
Huisartsenpraktijk als vindplaats	Hoog mits proactief	1-3
Bewonersgestuurde aanpak met proactieve benadering van bewoners met weinig contacten	Hoog mits proactief	2-5
Bestaanszekerheid en wonen	Hoog	3-10
Digitale buurtinfrastructuur (sociale kaart, initiatievenkaart)	Middel	Indirect
Individuele programma's (maatjes, cursussen, training in sociale verwachtingen)	Laag	0-1 bij deelnemers

De week tegen eenzaamheid: 24/9 - 30/9

Integrale aanpak: handelingsperspectief

Niveau	Wie	Instrumenten	Bijdrage
Straat en buurt	Bewoners, bewonersinitiatieven, buurtwerkers, wijkagent	Ontmoetingsplek, huisbezoeken, signalering, jaarlijkse buurtenquête	Bereik van bewoners met weinig contacten; eigenaarschap; het dagelijkse contact
Wijk	Huisartsenpraktijk, welzijn, thuiszorg, apotheek, woningcorporatie, gemeentelijke afdelingen ruimte, groen en mobiliteit	Signaleren en verwijzen voor alle patiënten, actuele sociale kaart, herinrichting van straten, groen, zitplekken, ontmoetingsruimte in vastgoed	Koppeling van zorg en sociale basis; inrichting van de omgeving
Gemeente en regio	College en raad, zorgverzekeraar en zorgkantoor, ziekenhuis, provincie en OV-autoriteit, GGD	Keuze van wijken, gestapeld gebiedsbudget, vervoersregeling, IZA-regioplan, afspraak over terugvloeiende zorgkosten, datacombinaties, metingen en vergelijkingswijken	Financiering, coördinatie, verantwoording
Landelijk	Rijk (VWS, NZa, ZiN, BZK), CBS en RIVM, Vektis	Structurele middelen, Gezondheidsmonitor, cijfers per wijk en buurt, bekostigingsregels over de stelselgrenzen heen	Voorwaarden en informatie

Twee doelen: hogere ervaren gezondheid, lagere gezondheidsverschillen

Dilemma’s voor toezichthouders en bestuurders

